

Na twee strenge winters op rij, waren de weersomstandigheden in januari 1998 weer eens gemiddeld winters. Voor de 32-ste Midwintervogeltelling betekende dat wat minder ganzen en juist weer meer grondel- en duikeenden. In onze regio werden in totaal 54.388 vogels geteld.

Pieter Schut

Midwintervogeltelling 1998

De weersgesteldheid maakt nogal wat uit voor trekvogels en dus ook voor de waarnemers van deze Midwintertelling. Tijdens de telling van 1997 (zie Korhaan 31 [5]) lag vrijwel alle open water in onze omgeving dicht. Teller Jan Verkerke deed zijn telling van het Naardermeer op de schaats. Resultaat: 0 vogels. In 1998 kon Jan weer als vanouds met de boot. Het Naardermeer was het gebied met de meeste soorten (23) en grote concentraties kolganzen, grauwe ganzen, kuifeenden en meerkoeten.

In dat jaar 1997 werd in elf gebieden niet één vogel geteld. Dit jaar trof dit trieste lot alleen de tellers van het Hilversums Wasmeer, een gebied dat kennelijk in de wintermaanden weinig aantrekkingskracht heeft op de vogels. De grootste concentraties werden gezien op de randmeren. Guus Proost zag een

Krakeend

groep van 10.500 smienten op het Eemmeer. Jan Terlouw zag de grootste concentratie ganzen: 2850 kolganzen in de Polder Achteraf bij Nieuw-Loosdrecht.

De telling, gehouden in het weekeinde van 17 januari 1998, leverde veertig soorten op. Alle aantallen zijn te vinden in tabel 1. Vanwege de omvang van de

telling over maar liefst 73 telgebieden is het niet mogelijk alle afzonderlijke gebiedsresultaten te publiceren.

Zoals bijna altijd als er geen vorst is, was de smient de meest geziene vogel in het gebied. Van het totaal van 15.190 exemplaren bevond zich maar liefst 69 procent in de eerdergenoemde concentratie op het Eemmeer. Ook tafeleend en kuifeend profiteerden van het open water. De verschillen met 1997 zijn spectaculair, zoals te zien is in tabel 2.

Elf soorten werden in '98 wel gezien en het jaar daarvoor niet. Voor de meeste soorten is dat verklaarbaar: wintertaling, pijlstaart, slobbeend en krooneend zijn afhankelijk van open water. Scholekster, goudplevier, kievit, watersnip en wulp trekken door naar zuidelijker oorden zodra het Hollandse wintertje ze niet langer bevalt. De waarneming

Tabel 1. Midwintervogeltelling 1998. Soorten en aantallen

Dodaars	3	Nijlgans	156	Grote zaagbek	187
Fuut	478	Bergeend	70	Waterhoen	74
Aalscholver	228	Smient	15190	Meerkoet	6337
Roerdomp	1	Krakeend	134	Scholekster	9
Blauwe reiger	161	Wintertaling	72	Goudplevier	350
Knobbelzwaan	497	Wilde eend	4433	Kievit	973
Zwarte zwaan	3	Pijlstaart	1	Watersnip	2
Kleine zwaan	809	Slobbeend	57	Wulp	20
Wilde zwaan	10	Tafeleend	1508	Kokmeeuw	2961
Rietgans ongedet.	1247	Kuifeend	6391	Stormmeeuw	1341
Kolganzen	8208	Krooneend	1	Kl. mantelmeeuw	11
Grauwe gans	1637	Brilduiker	399	Zilvermeeuw	136
Canadese gans	31	Nonnetje	107	Gr. Mantelmeeuw	11
Brandgans	140	Midd. zaagbek	4	TOTAAL	54388

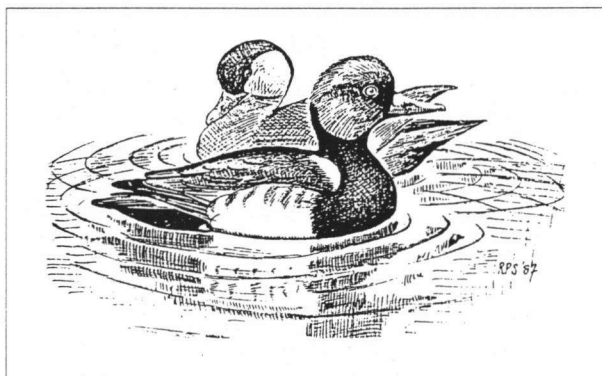
Tabel 2.
Midwintervogeloptien 1998 (1997)

1	(5) Smient	15.190
2	(1) Kolgans	8.208
3	(7) Kuifeend	6.391
4	(3) Meerkoeit	6.337
5	(2) Wilde eend	4.433
6	(6) Kokmeeuw	2.961
7	(4) Grauwe gans	1.637
8	(-) Tafeleend	1.508
9	(9) Stormmeeuw	1.341
10	(-) Kievit	973

van kleine mantelmeeuw (11 exemplaren) en van de zwarte zwaan (drie exemplaren in de Zuidpolder te Veld) berusten waarschijnlijk op toeval. Drie typische "wintersoorten" zagen we in '97 wel en dit jaar niet: de Taiga rietgans, de kleine rietgans en de roodhalsgans. De wilde eend en de meerkoeit werden het vaakst gemeld. De wilde eend kwam in 62 van de 73 gebieden voor (85 procent); de meerkoeit werd in 60 van de 73 gebieden opgemerkt (82 procent). Ter vergelijking: de smient is weliswaar de meest getelde soort, maar deze vogel kwam slechts in tien gebieden (14 procent) voor.

Soorten

Een korte beschrijving nu van de waargenomen soorten. Opnieuw weinig exemplaren van de **dodaars** gezien: drie stuks, allemaal in het gebied Hollands Ankeveen. De **fuut** daarentegen is ruimschoots terug op het oude niveau.

Krooneenden

Tekening: Ronald Sinoo

Van de **roerdomp** is bekend dat hij erg te lijden heeft gehad van de twee strenge winters. De enige waarneming was in het Naardermeer.

Veel minder **knobbelzwanen** (497), waardoor deze soort weer uit de top tien van onze midwintervogels (tabel 3) verdween. Veel meer **kleine zwanen** (809), waarvan 55 procent gezien werd in de Maatpolder. Bij de ganzen is het aantal **kolgans** redelijk stabiel, terwijl het aantal **grauwe ganzen** beduidend minder is geworden. De **nijlgans** heeft met 156 exemplaren een recordhoogte bereikt, terwijl ook de **bergeend** (70) dit keer hoog scoorde. De **wintertaling** ontbrak vorig jaar volledig en was nu weer met 72 exemplaren present. Van dit aantal werd 67 procent gezien in de Polder Noordwest van Nieuw-Loosdrecht. De enige **pijlstaart** (het was een mannetje) werd gezien in het Laarder Wasmeer. In datzelfde gebied werd ook de enige **krooneend** in deze regio geteld. En dat was een vrouwtje. Van de **slobeend** (57) werd meer dan de helft gezien op de Loenderveense Plas.

De vier **middelste zaagbekken** werden allemaal gezien in het Naardermeer, evenals trouwens de enige twee **watersnippers**. De **waterhoen** (74) loopt gezien de cijfers in tabel 3 nogal terug. Het is bekend dat waterhoentjes

tijdens de winter vaker in stedelijke gebieden zijn te vinden en daardoor dus wellicht gemist worden bij deze telling. Toch lijkt nader onderzoek wel op zijn plaats. Wellicht een leuke vo-

gel van het jaar voor de vogelwerkgroep?

De **kievit** is met 973 getelde exemplaren zelfs goed voor een top tien notering (tabel 3). De meeste kieviten (82 procent) werden gezien in de Noordpolder te Veld. Daar en in de aangrenzende Maatpolder werden ook alle **goudplevieren** uit deze telling waargenomen.

Van de meeuwen behielden de **kokmeeuw** en de **stormmeeuw** hun top tien notering. De **zilvermeeuw** moest de top tien volgens verwachting weer verlaten. Ook de aantallen van de **grote**

en de kleine mantelmeeuw bleven marginaal.

Tabel 3. Vergelijking van waarnemingen van enkele willekeurige soorten over vijf jaar.

Tellers	Soort	1994	1995	1996	1997	1998
De telomstandigheden waren tijdens het weekend van de Midwintertelling 1998 over het algemeen gunstig, hoewel er een vrij straffe wind stond en het ook veelvuldig regende. Er was geen sprake van sneeuw of ijs en ook de waterstand was normaal. De meeste tellers gingen te voet of op de fiets, maar ook de auto en de boot waren nodig om een aantal tellers te vervoeren.	Fuut	499	504	232	13	478
	Dodaars	6	3	30	2	3
	Kleine zwaan	658	1864	778	115	809
	Knobbelzwaan	385	436	383	628	497
	Kolgans	1168	6015	10896	9545	8208
	Grauwe gans	1054	913	3313	5001	1637
	Nijlgans	39	87	101	13	156
	Smient	29303	20218	4756	933	15190
	Wintertaling	94	209	119	-	72
	Wilde eend	4650	4321	5598	5668	4433
	Tafeleend	8469	5887	1089	32	1508
	Kuifeend	14632	11346	1573	772	6391
	Waterhoen	284	210	283	49	74
	Meerkoet	6486	9916	7934	5030	6337

TOTAAL (alle soorten)	74355	71853	47617	33504	54388
---------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

ontvangen. Inmiddels is ook de Midwintertelling van 1999 al weer achter de rug. Zodra alle

gegevens binnen zijn, zal ook hiervan zo spoedig mogelijk een verslag in De Korhaan volgen.

Tot slot opnieuw een woord van dank aan alle tellers, te weten: F. Beffers, J. van Bergeijk, Y. Bosman, W. Duurland, J. van Galen Last, J.H. de Haan, J. Harder, W.J. Hoeffnagel, P. Honig, A.J. van Klaveren, M. Kraal, R. Kole, W. Langendorff, T. Loohuizen, I. Mes, M. v.d. Pol, G. Proost, J. Ram, C. Rosier, P. Schut, R. Sheldon, J. Terlouw, J.J. Verkerke, A.P. Vermeule, H.P. Vos, F.H. van de Weijer en R. Willemstein. Zij zorgden er opnieuw voor dat de telling in ons gebied volledig was en dat is gezien de grote omvang van deze telling geen kleinigheid. Onze gegevens zijn doorgestuurd naar Sovon Vogelonderzoek Nederland en maken deel uit van de landelijke Midwintertelling, waarvan alle tellers te zijner tijd een verslag

Tabel 4. Getelde vogels tijdens de midwintertelling in tien jaar

1989	44.046
1990	21.201
1991	41.129
1992	32.092
1993	43.074
1994	74.355
1995	71.853
1996	47.617
1997	33.504
1998	54.388